

Beslisnota voor het college

Datum 10 april 2024

Onderwerp Concept programmeringsafspraken Windenergie
Versienummer eind

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting

In deze beslisnota wordt voorgesteld om binnen de contouren van het concept Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) programmeringsafspraken te maken met de provincie. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente op die enkele aspecten waar zij via het PPE invloed op kan uitoefenen, ook invloed heeft. De inhoud van deze afspraken wordt aan het college voorgelegd, met als doel deze op 16 april te ondertekenen, onder voorbehoud van de instemming van de raad. Daartoe ligt een raadsvoorstel voor.

Financiële gevolgen

Betreft doel 641 Energieneutraal Zwolle
Begroting wijzigen Nee
Budgetnummer

Bijlagen

- 1 Concept programmeringsafspraken Windenergie 2024 Zwolle-Provincie
- 2 Raadsvoorstel programmeringsafspraken windenergie met provincie Overijssel
- 3 Persbericht concept
- 4 Inwonersbrief

Openbaarheid

☒ Openbaar

Ontwerp besluit

Het college besluit:

1. in te stemmen met het maken van programmeringsafspraken;
2. in te stemmen met de voorgestelde concept programmeringsafspraken en deze op 16 april te ondertekenen met als voorbehoud bekrachtiging van de raad;
3. in te stemmen met voorliggend raadsvoorstel.

Collegebesluit d.d.:

- ☐ Conform
☐ Gewijzigd
☐ Aangehouden
☐ Teruggenomen

Datum

10 april 2024

Inleiding

De provincie Overijssel is bevoegd gezag voor vergunningverlening voor windenergieprojecten met een opgesteld vermogen van meer dan 5MWh. Gezien de omvang van moderne turbines is de provincie daarmee in de praktijk voor grootschalige windopwek bevoegd gezag.

In Overijssel is op vele plaatsen de realisatie van windturbines mogelijk. Dit wijst de omgevingseffectrapportage uit die de provincie heeft opgesteld. Wet- en regelgeving verplicht de provincie om aanvragen tot de plaatsing van windturbines door initiatiefnemers in behandeling te nemen. Deze situatie opent de deur naar de plaatsing van grote aantallen windturbines verspreid over Overijssel. Een ongestuurde ruimtelijke ontwikkeling van plaatsing van windturbines is ongewenst. Om dit tegen te gaan heeft de provincie voorkeursgebieden voor de plaatsing van windturbines aangewezen. Hierbinnen kunnen turbines, in verschillende aantallen per cluster worden gerealiseerd rekening houdend met wettelijke normen. Buiten de voorkeursgebieden geldt de provinciale eis dat minimaal 4 turbines gegroepeerd worden geplaatst. Verspreid over de gemeenten Zwartewaterland, Staphorst, Dalfsen en Zwolle ligt een voorkeursgebied.

De provincie is bezig om haar ruimtelijk beleid voor de plaatsing van windturbines te actualiseren, juist om de sturingsmogelijkheden van plaatsing van windturbines te vergroten. De omgevingsverordening wordt daartoe aangepast. Daarnaast is een concept Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) opgesteld dat de operationele regelgeving bevat voor de toelating van windturbines.

De kern van dit PPE is dat per voorkeursgebied een maximum (het zogeheten 'plafond') wordt gesteld aan de plaatsing van windturbines. Dit maximum, aangegeven in GWh, is door de provincie bepaald op basis van ruimtelijke overwegingen én op basis van het streven naar een balans in de productie van wind- en zonne-energie. Dit laatste, ook wel cable pooling genoemd, is van belang om de zogenaamde netcongestie binnen de perken te houden en tevens de kosten van transport van elektriciteit beheersbaar te houden.

Door een maximum per voorkeursgebied op te nemen wordt schaarste gecreëerd. Daarmee kan de situatie ontstaan dat meerdere initiatiefnemers in concurrentie dingen naar dezelfde ruimte om een windinitiatief te realiseren. In die gevallen dient de provincie, als bevoegd gezag, te kiezen tussen ingediende initiatieven. Daarom heeft de provincie in de PPE een selectiemethodiek opgenomen. Deze methodiek bestaat uit een selectieprocedure gekoppeld aan selectiecriteria voor initiatieven. Tenslotte worden er periodes per gebied aangeduid waarbinnen initiatieven kunnen worden ingediend. Dit zorgt voor inzicht en stabiliteit in het kunnen doen van aanvragen als het wegen en verwerken van de aanvragen.

Voor het kunnen toepassen van deze selectiemethodiek wil de provincie met de gemeenten programmeringsafspraken maken. Deze programmeringsafspraken bestaan uit:

- Het maximaal aantal op te wekken GWh per gebied;
- Fasering in de openstelling van de termijn voor deelgebieden voor aanvragen en duur van deze termijn;
- Weergave van lopende procedures;
- Rolverdeling in bevoegd gezag;
- Ondersteuning vanuit de provincie aan gemeenten.

Datum 10 april 2024

De afspraken zijn gericht op de periode tot 2030 (parallel aan de RES 1.0). Tot 16 april 2024 moeten gemeenten besluiten of ze programmeringsafspraken met de provincie willen maken over de aantallen turbines op hun grondgebied uitgedrukt in opgewekt vermogen. Daarbij geldt dat 1 turbine gemiddeld genomen jaarlijks 20 GWh energie opwekt. Een dilemma voor veel gemeentes is hierbij dat de aantallen turbines per gemeente, die conform de door de provincie gestelde maxima toelaatbaar zijn, hoger of lager liggen dan dat de gemeenteraden eerder hebben voorzien in hun RES-bod.

De huidige situatie voor Zwolle is als volgt

- In het gebied Tolhuislanden is de voorbereiding van een drietal windturbines in een gevorderd stadium;
- In het gebied Haerst wordt - in samenwerking met de gemeente Zwartewaterland- een verkenning uitgevoerd naar het lokale draagvlak om windturbines te plaatsen. Deze verkenning is in concept gereed. Vooruitlopend op de informatievoorziening is de constatering van de verkenning dat er draagvlak is en dat initiatieven voor de plaatsing van windturbines worden overwogen;
- Op het bedrijventerrein Hessenpoort is het mogelijk een turbine te plaatsen.

Kader

- Regionale Energiestrategie 1.0 (raad 6 juli 2021)
- PPE [Provinciaal Programma Energiestrategie 2024 \(officielebekendmakingen.nl\)](https://www.officielebekendmakingen.nl)

Beoogd effect

De gemeente wil zoveel mogelijk regie houden op de locatie van de windmolens vanuit ruimtelijk oogpunt en op de fasering van openstelling, om de kans op lokaal eigendom te vergroten.

Argumenten

1. Het maken van deze afspraken is geen verplichting en vraagt een gemeentelijke afweging. Bij deze afweging spelen een aantal vraagstukken een rol.
 - Opwek van windenergie: Ook zonder afspraken zal de opwek van grootschalige windenergie onder leiding van de provincie doorgang vinden. Zonder afspraken zal dat iets eerder, een half jaar, gerealiseerd zijn, althans volgens de provinciale verwachting.
 - Met het maken van afspraken kan de gemeente enigszins sturen op de periode van openstelling. En hoe later die periode is, hoe groter de kans dat ook een lokale coöperatie (met haar inherent tragere besluitvorming) aangeeft gebruik te willen en kunnen maken van deze openstelling.
 - Gebiedsgericht of locatie gericht. Zonder afspraken zal de provincie het hele gebied beschikbaar (moeten) stellen voor initiatieven. Met afspraken kan meer locatiegewijs gestuurd worden.
 - De gemeentes Dalfsen en Staphorst hebben behoorlijk ruimtelijk belang bij het maken van afspraken. En omdat de gemeentes in ZSDZ verband grens ontkennend en bestuurlijk samen werken ligt het meer voor de hand dat de alle vier gemeentes afspraken maken.
 - Indien geen afspraken gemaakt worden staat de gemeente buitenspel. Het is enerzijds wijsheid in het openbaar bestuur om verantwoordelijkheden en bevoegdheden hand in hand te laten lopen. En de bevoegdheden liggen bij de provincie. Anderzijds is passend bij

Datum 10 april 2024

het Zwolse lokaal bestuur om invloed aan te wenden, waar mogelijk, zeker gezien het lokale maatschappelijke en bestuurlijke debat.

Alles overwegend wordt voorgesteld wel afspraken te maken.

2. De gemeente wil voorkomen dat er in andere deelgebieden van het Zwolse buitengebied kansrijke windplannen bij de provincie in procedure komen. Het gaat dan om andere delen van het Zwolse buitengebied, zoals in Zwolle Zuid de omgeving rondom Windesheim en de ZSDZ deelgebieden De Ruiten en Tolhuislanden (na afronding lopende procedure). In bijlage één zijn aan de hand van een format, aangereikt door de provincie, de concept afspraken verwoord. Het belangrijkste is:

Provincie en gemeente spreken af dat de provincie voor het Zwolse deel in het voorkeursgebied ZSDZ voor maximaal 150 GWh ruimte biedt in de volgende deelgebieden:

• Bestaande 4 in Tolhuislanden – 17,5 GWh	: Sinds 2012 operationeel
• Tolhuislanden (in procedure) – 70 GWh	: In procedure (gebied daarna op slot)
• Haerst (onder verkenning) – 40 GWh	: Open per 1/4/2025 tot 1/9/2025
• Hessenpoort - 20 GWh	: Open per 1/9/2024 tot 1/12/2024

3. De concept-programmeringsafspraken zijn een verruiming van eerdere besluitvorming van de raad over de mogelijkheden om op Zwolse grondgebied open te staan voor windenergie. Voorgesteld wordt om de raad via bijgevoegd raadsvoorstel te verzoeken in te stemmen met de programmeringsafspraken.

Alternatieve mogelijkheden

Het alternatief is om geen afspraken te maken. Onder argument 1 zijn de afwegingen hiertoe beschreven. De meeste andere Overijsselse gemeenten maken afspraken, vaak om invloed te hebben op de locatie binnen het provinciale voorkeursgebied. Geen afspraken maken zorgt er in onze ogen voor dat we geen enkele regie meer hebben over grootschalige opwek in het voorkeursgebied.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Over het maken van deze afspraken is dit niet aan de orde geweest. De grote tijdsdruk en de complexiteit van niet alleen deze afspraken maar vooral het voorgenomen provinciale beleid maakte dit niet mogelijk. Wel is er bestuurlijk en ambtelijk afstemming geweest tussen de ZSDZ-gemeenten met als doel om hierin samen op te trekken.

Communicatie

In afstemming met Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland zullen de inwoners van dit gebied een brief vanuit de respectievelijke gemeentes ontvangen. Verder zal een persbericht verschijnen.

Financiën

Nvt

Datum 10 april 2024

Risico's

Het maken van deze afspraken kent, naast de onder 1 verwoorde overwegingen, het risico dat de status van de afspraken juridisch niet verplichtend zijn, de provincie blijft namelijk bevoegd gezag. De programmeringsafspraken worden door de provincie gezien als tegemoetkoming richting gemeentes binnen haar bevoegdheden. De afspraken zijn derhalve niet afdwingbaar.

Deze afspraken worden gemaakt binnen de context van voorgenomen provinciaal beleid. Hierop zijn 400 zienswijzen ingediend. Mocht tot wijzigingen leiden die effect hebben op de programmeringsafspraken dan zal er heroverweging plaatsvinden.

Vervolg

Over twee jaar wordt een nieuwe ronde van programmeringsafspraken gemaakt conform de PPE.

Openbaarheid

Openbaar.